

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen Fellesmøte tirsdag 7. januar 1964 kl. 10.

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens formann, F i n n M o e .

Til stede var

av den utvidede utenrikskomites medlemmer: Bondevik, Braadland, Kjøs, Langhelle, Langlo, Finn Moe, Jakob Pettersen, Røiseland, Rakel Seweriin, Borgen, Hareide, Hegna, Johs. Olsen og Lysø (for Treholt);

av fiskerikomiteens medlemmer: Brommeland, (Hareide), Asbjørn Holm, Helge Jakobsen, Sunniva Hakestad Møller, Nybø, (Johs. Olsen) og Toppe.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Utenriksminister Lange og fiskeriminister Magnus Andersen.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Fra Fiskeridepartementet ekspedisjonssjefene Gundersen og Sellæg. Fra Utenriksdepartementet ekspedisjonssjefene Halvorsen og Evensen og sekretær Huslid.*)

*) Ifølge innlegg side 19 av statsråd Magnus Andersen var byråsjef Ofstad fra Utenriksdepartementet til stede.

Formannen: Som det står i innkallelsen, er dette møte sammenkalt for at statsrådene kan redegjøre for situasjonen slik som den nå ligger an før den europeiske fiskerikonferansen blir gjenopptatt i London i morgen. Jeg vil be om at den utvidede utenrikskomites medlemmer blir igjen her når fellesmøtet med fiskerikomiteen er avsluttet; det gjelder en orientering om en annen sak, og det blir bare et ganske kort møte.

Jeg forstår det slik at det er statsråd Magnus Andersen som skal redegjøre for saken, og jeg gir da ordet til ham.

Statsråd Magnus Andersen: La meg med en gang beklage at referatet fra den fiskerikonferanse som ble holdt i London før jul, som av departementet ble sendt samtlige medlemmer av disse to komiteer før jul, først er kommet mange av komited medlemmene i hende så sent som i dag. Vi hadde jo tenkt at man skulle ha litt tid til å studere det; det var derfor det ble sendt ut såpass tidlig.

Det vil nå bli delt ut et annet dokument, som jeg litt senere skal referere her, og som er et resultat av en arbeidsoperasjon lignende den som vi hadde sist.

På den forrige konferansen ble det besluttet at en ny konferanse skulle holdes den 8. januar 1964, altså i morgen, og man gikk da straks i gang med å forsøke å vurdere den situasjon som var oppstått, og hvilke grunner det var for eventuelt å endre på mandatet for delegasjonen, eller med andre ord lage et nytt mandat for delegasjonen som skal reise til konferansen i morgen.

Jeg skal bare skissere det vesentligste i det dokumentet som ble utsendt og som vel de fleste ikke har fått tid til å lese. Man fulgte sikkert så mye med i utviklingen av konferansen sist, at man er klar over at det som ble hovedspørsmålet

som ble diskutert, var fiskerigrensen. Og der kom det jo fram to-tre forslag. Det forslaget som synes å ha samlet størst oppmerksomhet, var et forslag fra britene som gikk ut på en fiskerigrense på 6 + 6 mil og med adgang for kyststaten til å ha jurisdiksjon også i den ytre 6-mils-sone og kunne foreta reguleringer der, men at de stater som har drevet fiske ved vedkommende lands kyst, skulle kunne fortsette å drive fiske i den ytre 6-mils-sonen uten noen tidsbegrensning. I den norske fiskerigrensepolitikken har man jo holdt på Genève-formelen, som for så vidt gav andre land en slik adgang til fortsatt å drive fiske i den ytre 6-mils-sone, men da med tidsbegrensning for Norges vedkommende til 1970. Det er nokså sikkert at i den neste fase, altså på konferansen som begynner i London i morgen, vil hoveddiskusjonen i hvert fall i første omgang komme til å konsentrere seg om en løsning av fiskerigrensespørsmålet.

Jeg skal få lov til å lese opp i sin helhet det notatet som nettopp er omdelt, slik at komitemedlemmene kan få et bedre overblikk over det. Notatet er behandlet så sent som i går i Regjeringen, og Regjeringen anbefaler at dette blir delegasjonens mandat. Jeg refererer:

"Fiskerikonferansen i London.

1. Det hovedspørsmål som i første rekke kommer til å bli drøftet i neste fase av fiskerikonferansen er prinsippene i en vest-europeisk fiskerigrenseavtale. Det synes å foreligge muligheter for at de kontinentale land og Storbritannia vil finne frem til en ordning som baserer seg på det forslag som er fremlagt fra britisk side. Dette forutsetter gjennomføring av en 12 miles fiskerigrense, men med adgang for tradisjonelt utenlandsk fiske til å fortsette i den ytre 6 miles sone i samme omfang som før uten tidsbegrensning.

2. Det må være klart i norsk interesse at kontinentet og Storbritannia i prinsippet aksepterer en 12 miles fiskerigrense. Det vil skape ro omkring et omstridt spørsmål og bidra til en bedre atmosfære i internasjonale drøftelser om andre fiskerispørsmål. Både når det gjelder spørsmål om mer effektive tiltak til bevaring av fiskebestanden og forhandlinger på det handelspolitiske område, bl.a. i GATT, kan en slik løsning få betydning. På denne bakgrunn bør en på norsk side være interessert i at det kommer i stand en avtale om fiskerigrensene i Vest-Europa med utgangspunkt i det britiske forslag. Under forutsetning av at våre interesser kan bli tilfredsstillende ivaretatt, bør vi også slutte oss til en slik avtale. Norge bør således delta i neste fase av konferansen.

3. Det P.M. av 11. november 1963 som trakk opp retningslinjene for delegasjonens arbeid under første fase av konferansen bør i hovedsaken fortsatt gjelde som instruks. De foreliggende utkast til resolusjoner om konservering av fiskebestanden, om oppsynsregler og om handelen med fisk og fiskevarer er i samsvar med synspunkter fremmet i P.M.'et og bør, eventuelt med redaksjonelle endringer, kunne godtas. Når det gjelder fiskerigrensespørsmålet bør delegasjonens linje fortsatt være at den ikke skal gå med på noen avtale som gjør innskrenkninger i den fiskerigrenseordning Norge har etablert.

Delegasjonen bør gå inn for at det opprettes en europeisk avtale som baserer seg på Genève-formelen. Hvis dette ikke skulle vise seg mulig, bør delegasjonen imidlertid kunne gå med på at det inngås en vest-europeisk avtale om fiskerigrensene med utgangspunkt i det britiske forslag og hvor et av elementene er at for Norges vedkommende godtas den gjeldende norske fiskerigrenseordning.

4. En slik avtale vil i tilfelle inneholde bestemmelser om at de fleste land slutter seg til en ordning bygd på det britiske forslag. For Norge og eventuelt for andre land eller områder som allerede har utvidet fiskerigrensen til 12 mil godkjennes gjeldende ordning, herunder at overgangsrettighetene for fremmede lands fiskere utløper ved utgangen av den etablerte overgangstid. På norsk side bør en godta at det skal føres forhandlinger med land som måtte ha drevet tradisjonelt fiske, slik som Tyskland og Frankrike, om overgangsrettigheter frem til 1970. Videre bør det når det gjelder området øst for Lindesnes, søkes oppnådd adgang til etablering av en nabolandsordning mellom Sverige, Danmark og Norge.

5. Det kan være visse muligheter for at de fleste land kan godta en slik ordning, idet den i tilfelle vil innebære at Norge binder seg til en 12 miles fiskerigrense, hva Island antagelig ikke er villig til. Samtidig kan det vel også bety noe at vi stiller i utsikt overgangsrettigheter frem til 1970 for Frankrike og Tyskland. Det må imidlertid være på det rene at det knytter seg betydelig usikkerhet til om vi får akseptert dette. Som nevnt ovenfor er det av betydelig interesse å finne frem til en løsning av fiskerigrensespørsmålet i Vest-Europa. Fiskeridepartementet er likevel kommet til at det ikke vil være mulig å gi delegasjonen fullmakt til å gå med på noen reelle modifikasjoner i den linje som det er redegjort for ovenfor.

6. En må være forberedt på at det kan bli reist krav om at vi skal forplikte oss til å forby vårt eget trålfiske i det ytre 6-mils belte etter 1970 slik at det her ikke blir gjennomført vesentlig diskriminering mot utenlandsk fiske. Det synes å knytte seg så store betenkeligheter til å inngå i en folkerettslig bindende avtale om varig forbud mot vårt eget trålfiske innenfor fiskerigrensen at delegasjonen ikke bør ha fullmakt til å gå med på dette. Delegasjonen bør imidlertid kunne fremholde på en slik måte at det får karakter av en ensidig erklæring, at vi i fremtiden som tidligere vil gjennomføre en streng regulering av vårt trålfiske ut fra hensynet til å beskytte fiskebestanden og til å unngå konflikter med fiskere som nytter faststående redskaper.

7. Skulle det komme i stand en ordning av fiskerigrensespørsmålene på London-konferansen med norsk tilslutning på det grunnlag som ovenfor er skissert, må en være forberedt på at også norsk fiske ved andre lands kyster må avfinne seg med tidsbegrensede overgangsordninger. I praksis vil det i første rekke være det norske pigghåfiske ved Shetland som rammes av dette. Skulle det ikke vise seg mulig å komme frem til en særlig ordning på

skandinavisk basis for fiske i indre Skagerak, vil også norsk fiske i svenske og danske kystfarvann bli berørt."

Som komited medlemmene forstår, er for så vidt dette mandatet som man foreslår for delegasjonen nå, omtrent det samme som sist, eller man kan si akkurat det samme. Det som er forskjellen, er at man har nevnt dette med Genève-formelen, som i realiteten ikke betyr noe annet enn det som er norsk praksis i dag når det gjelder fiskerigrenseordningen: 6 + 6 med overgangsrettigheter i den ytre 6-mils-sone i et begrenset tidsrom. Det er for så vidt bare at man sier det noe mer klart.

Med hensyn til hva som vil skje på den kommende konferanse, har man vel i grunnen svært lite å holde seg til. La meg nevne at i dette referatet som de fleste vel ikke har fått lest, vil man finne også et par andre forslag, bl.a. et belgisk som går ut på 3 + 9. Hvis man skal bygge noe på de opplysninger man har, vil noen av landene forsøke å støtte det belgiske forslaget, men det er grunn til å anta at når dette er diskutert en del, vil de da subsidiært gå over på det britiske.

En situasjon som kan gjøre det litt vanskelig for Norge, er hvis samtlige de øvrige land unntatt Norge og Island blir enige om å gå inn for det britiske forslaget, og de ikke vil gi Norge en slik særrettighet som det i hvert fall fra deres side vil bli betraktet som, hvis det skal gjøres noen unntagelse for Norge. I så tilfelle kan vi stå i en litt vanskelig situasjon. Men det er vel ikke mulig på det nåværende tidspunkt å vurdere en slik situasjon, sånn at man eventuelt kunne gi delegasjonen et eller annet forslag med sikte på å komme seg ut av det. Jeg antar derfor at det må være riktig å se det slik at delegasjonen får vurdere den situasjon som i tilfelle måtte oppstå, og henvende seg hjem til Norge med spørsmål om hva den skal gjøre, og vi forutsetter jo da at delegasjonen også eventuelt kan gi antydninger eller råd. Jeg vil derfor allerede nå få lov å be om at de to komiteer som er representert her, vil være innstilt på å kunne ta et møte på kort varsel hvis dette skulle bli nødvendig.

Jeg vet ikke om det er grunn til å utdype dette noe særlig mer. Det som jeg har referert, gir i grunnen et nokså konsentrert, men etter min mening også et riktig bilde av det som er situasjonen i øyeblikket. Jeg tror jeg vil begrense meg til dette nå, men det er mulig at utenriksministeren har noe å supplere med eller legge til.

Formannen: Jeg takker fiskeriministeren for redegjørelsen, og gir så ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Lange: Det er ikke stort å føye til. Vi vet ennå for lite om hva resultatet kan bli. Frankrike og Be-Ne-Lux-landene er veldig motstrebende når det gjelder å akseptere formelen 6 + 6, og vi vet ennå ikke om det lykkes for britene å få dem overtalt. Tyskerne er nok innstilt på en 6 + 6-ordning, til og med med tidsbegrensede overgangsrettigheter, altså på Genève-formelen.

Det kom for en ukes tid siden et britisk presseforlydende om at Storbritannia kom til å fremme et nytt forslag og selv bebude at det ville gå over til en 6 miles fiskerigrense fra 1. juli 1964. Det er hverken blitt dementert eller bekreftet. Det kan være en prøveballong, og det kan være et symptom på at man gjennom underhåndskontakter har fått det inntrykk i London at det er det meste en kan oppnå,

at det er en ordning som kanskje kan bli akseptert av i hvert fall et stort antall land. Men om det forholder seg slik, eller om det er andre ting som ligger bak den avis-meldingen, har vi ikke noen virkelige holdepunkter for å vurdere.

Island kommer ikke til å akseptere 12 mil som en varig ordning. Jeg hadde en samtale med den islandske ambassadør Andersen i går, – han er leder av den islandske fiskeridelegasjon, og er reist til London i dag. Han sa at et Alltingsvedtak forpliktet regjeringen til ikke å binde seg til 12-mils-grensen, men å holde adgangen åpen til med tiden å gå ut til kontinentalsokkelen som islandsk eksklusivt fiskeriområde. Så det lengste de kunne strekke seg, ville være å akseptere en 12-milsgrense for en kortere periode. Fem år var det han antydte; det kan jo tenkes at Island strekker seg noe lenger. Men islendingene måtte ta bestemt forbehold om at etter en viss tid ville de stå fritt. Det vil si at Norge for så vidt kommer i litt av en mellomstilling i det øyeblikk vi aksepterer 12 mil og gir avkall på fremtidig å gå videre ut enn de 12 mil.

Formannen: Jeg skal takke for tilleggsredegjørelsen. Er det noen som forlanger ordet?

Braadland: Det er en ting som jeg gjerne skulle ha litt klarere for meg. Det gjelder det mandatet som her er foreslått gitt vår delegasjon ved de forestående forhandlinger. Jeg forstår det slik at ved den første konferansen skulle de norske forhandlere holde på 6 + 6 og tidsbegrensede overgangsordninger. Men punkt 2 i dette notatet er ikke riktig klart, sammenholdt med de øvrige. Det kan se ut som om mandatet her utvides slik at de norske forhandlere kan gå med på den britiske ordning: 6 + 6 med en – man kan si – evigvarende overgangsordning. På den annen side står det at vi bør holde på Genève-formelen: 6 + 6, men midlertidige overgangsordninger. Det punktet er meget viktig, og jeg vil derfor gjerne spørre om det er slik at delegasjonen etter punkt 2 i dette notatet faktisk kan gå med på det britiske forslaget, 6 + 6 og evigvarende rettigheter for de tradisjonelle fiskere?

Utenriksminister Lange: Nei, det er slik å forstå at vi kan akseptere at de andre bygger en avtale på det britiske forslaget, men da må vi for å medvirke til det, uttrykkelig ta – og det fremgår av de senere punktene – en reservasjon om en unntaksordning for Norge, altså at Norge for sitt vedkommende får anerkjent at vi blir stående på Genève-formelen med den tidsbegrensede overgangsordning. Vi ville ved det oppnå – det er kanskje litt av en ønskedrøm, dette – at vi fikk nasjonal jurisdiksjon helt ut til 12-milsgrensen med hensyn til regulering av fisket for alle, men da sannsynligvis med det vilkår at de reguleringsbestemmelsene skulle håndheves på en ikke-diskriminerende måte i overgangsperioden.

Brommeland: Hr. Braadlands spørsmål var jo for så vidt betimelig, for da jeg hørte opplest punkt 2, oppfattet jeg det i grunnen også slik som han gjorde. Men jeg synes, kanskje i motsetning til hr. Braadland, at konklusjonen burde bli som den er. Jeg synes det ville være rart å forhandle og si at dette synes å være en gunstig

ordning i stor målestokk, men samtidig si at vi selv ikke vil være med på den, vi vil holde på våre spesielle rettigheter. Jeg kan ikke skjønne at det kan være realistisk politikk.

Etter hvert som jeg fulgte opplesningen videre, ble jeg noe betenkt, for det ble halt nokså mye inn. På den annen side synes jeg at de siste ordene som fiskeriministeren kom med, tydet på at selv om dette opplegget var det prinsipale, var det tross alt en sikkerhetsventil at Norge skulle kunne drøfte det på ny og at man i tilfelle skulle ta en konferanse her hjemme for å få fullmakt til å gå noe lenger. Og det synes jeg er riktig. Jeg er enig i det så langt at forslaget fra Storbritannia er et utmerket forhandlingsgrunnlag. Hvis man kan oppnå enighet om det, mener jeg vi er kommet langt. Så jeg vil for min del gi det min tilslutning at man har den sikkerhetsventilen åpen.

Bondevik: Det var eit par spørsmål spesielt i samband med det fyrste punktet i notatet, som reiste seg for meg. For det fyrste: Kan det tenkjast at det engelske framlegget på sett og vis er sprunge ut av det som me har gjort her i landet i og med at me har gått med på desse overgangsordningane, og at det engelske framlegget for så vidt byggjer på eit norsk standpunkt, men går atskillig lenger i og med at det ikkje skal vera noka tidsavgrensing? Det er ting som tyder på at det kan vera tilfellet. Det engelske framlegget, særleg det som står i fyrste punktet i notatet, er etter mitt skjøn veldig vidtgående, og det gjev vel for så vidt, sett frå norsk synsstad, ikkje nokon garanti i det heile teke. Det er t.eks. tale om "tradisjonelt utenlandsk fiske". Kva er det? Og kven kan fastsetja kva som er tradisjonelt? Det har me vore inne på fleire gonger før, og det viser seg å vera veldig vanskeleg når det gjeld t.eks. andre nasjonar enn England. Det andre som det naturlegvis er veldig vanskeleg i tilfelle å kunna kontrollera, er at dette fisket skal vera "i samme omfang som før". "I same omfang" – det vil vel i realiteten seia at det blir nesten fritt, for kven kan kontrollera det og vita det? Iallfall har eg inntrykk av at det er svært vanskeleg.

Det andre som eg gjerne ville koma inn på, er at eg ikkje er heilt klår over kva som ligg i dette, som også står i fyrste punkt:

"Det synes å foreligge muligheter for at de kontinentale land og Storbritannia vil finne frem til en ordning" osv.

Kva meiner ein her med "dei kontinentale land"? Det er ikkje heilt klårt for meg. Det er vel nokså sikkert at Norge ikkje er med der. Men er Sverige med? Det har si store interesse å vita om ein trur at svenskane i tilfelle høyrer med til den gruppa, og danskane. Me legg vel som regel noko anna i "dei kontinentale land", men sidan Sverige og Danmark her ikkje er nemnde på nokon måte, vil eg gjerne vita om ein trur at også danskane og svenskane vil akseptera det engelske framlegget, eller om dei ikkje er rekna med der. At islendingane ikkje vil akseptera det, er heilt klårt, men kva med Sverige og Danmark? – Eg har dessverre ikkje hatt så god tid at eg har kunna studera nøyaktig innlegga frå dei to landa på den konferansen som har vore, fordi eg har fått dette referatet så seint, og difor spør eg kanskje om ting som går fram av dokumentet.

Elles synest eg at når ein kjem litt lenger ut i dette mandatet, er det svært klårt og greitt. Og det kan ikkje vera tvil om at dei som reiser til denne konferansen, er bundne heilt ut av det syn som til dags dato har vore det norske, og kan ikkje gå lenger. Då må det bli eit nytt mandat og i tilfelle eit nytt møte av desse komiteane.

Formannen: Jeg gir fiskeriministeren ordet for at han kan svare på de direkte spørsmål som representanten Bondevik reiste.

Statsråd Magnus Andersen: Når det gjelder hva som menes med "de kontinentale stater", er det vel i dette notatet ment De seks først og fremst.

Ellers har man vel i grunnen ikke noen særlig peiling på hvordan de enkelte stater stiller seg overfor det britiske forslaget, for det kom jo liksom på slutten av konferansen. Det eneste man vel kan si, er at danskene synes å stå nokså kalde overfor det. Men ellers tror jeg at dette er så lite drøftet at det er vanskelig å kunne svare noe konkret.

Når det gjelder det mandatet som man har foreslått her, vil jeg gjerne ha sagt – det skulle for såvidt være unødvendig – at dette er jo et mandat for delegasjonen, og ikke et dokument som skal presenteres i konferansen. Og det som står på første side i notatet, er jo først og fremst en vurdering av noe som man kommer tilbake til etterpå. Det går klart fram av punkt 3, hvor det sies:

"Det P.M. av 11. november 1963 som trakk opp retningslinjene for delegasjonens arbeid under første fase av konferansen, bør i hovedsaken fortsatt gjelde som instruks."

Og det står videre i samme punkt:

"Når det gjelder fiskerigrensespørsmålet bør delegasjonens linje fortsatt være at den ikke skal gå med på noen avtale som gjør innskrenkninger i den fiskerigrenseordning Norge har etablert."

Så for så vidt skulle det være klart. Når man foran i dokumentet snakker om at "Det må være klart i norsk interesse" osv., er det fordi man vel innerst inne ikke føler seg så veldig sikker på at den fiskerigrensepolitikk man har basert seg på i Norge, vil holde f.eks. hvis en stat bringer dette spørsmål opp for domstolen i Haag. Det gjør seg vel forskjellige refleksjoner gjeldende, og derfor må man vel ha det syn at hvis de andre landene kommer fram til en felles ordning med en 12 mils fiskerigrense – i hvert fall når det er så mange stater som det her gjelder – så er det etablert en ordning hvorved man faktisk aksepterer dette med 12 mil, og så er det da spørsmål om hva som skal skje i den ytre sone på 6 mil. Så det som ligger i dokumentet, er i grunnen en oppfordring til den norske delegasjon om for så vidt å stille seg positiv overfor at man kan komme fram til en løsning på grunnlag av det britiske forslag, men med en unntaksordning for Norge som ligger på linje med den fiskerigrensepolitikk vi har basert oss på. Det som man står overfor i den forbindelse, er jo da spørsmålet om å gi Frankrike og Tyskland overgangsordninger fram til 1970. Dette spørsmålet om overgangsordninger er et spørsmål man må regne med å møte når det gjelder norsk fiske ved andre lands kyster, og der kan man

jo regne med at vedkommende land vil mene at de må kunne praktisere det samme som Norge.

Jeg vet ikke om dette dekker for dem som har stilt spørsmål?

Utenriksminister Lange: Jeg vil bare gjerne supplere med å si at det britiske forslaget bygger vel ikke egentlig på den politikk som Norge har gjennomført i praksis. Det bygger på Genève-formelen. På den siste fiskerikonferansen i Genève stod det jo på én stemme at man hadde fått flertall for å tilrå en ordning med 12 mil og med tidsbegrensede overgangsrettigheter i de ytre 6, men slik at kyststaten hadde jurisdiksjon helt ut til de 12 mil. Den modifikasjon britene har gjort i sitt forslag, er altså at de istedenfor "tidsbegrensede" har satt "varige" rettigheter for land "som har drevet tradisjonelt fiske" – det uttrykket svarer vel til det vi har kalt "som kan påvise at de har historisk fiske", altså kan dokumentere at de gjennom en lengre periode har drevet fiske og i et noenlunde fikserbart omfang.

For oss ville det være en avgjort fordel om det ble en avtale mellom et såpass stort antall som de som her deltar, om i prinsippet å akseptere 12 mil og i prinsippet å akseptere kyststatens jurisdiksjon helt ut til de 12 mil.

Når vi i det hele tatt kan operere med tanken om en unntaksordning for Norge, altså at fremmede fiskeres rettigheter skal være tidsbegrensede overgangsrettigheter, skyldes det utelukkende at vi der baserer oss på Genève-formelen, som hadde så sterk tilslutning som den hadde på Genève-konferansen. Det er det eneste grunnlag vi kan prosedere på for å oppnå denne unntaksordning. Om vi oppnår den, er et åpent spørsmål som vi først vil kunne vite noe mer om når vi er kommet et stykke ut i konferansen.

Johs. Olsen: På grunn av flyforholdene kunne vi som er nordfra ikke komme hit til Oslo før i natt, og vi fikk derfor ikke anledning til å lese dette dokumentet i går. Vi fikk det like før dette møte begynte, og det sier seg selv at vi ikke har kunnet sette oss inn i det. Jeg har imidlertid merket meg at punkt 3 i det britiske forslaget sier:

"Innenfor de ytre seks mil skal kyststaten ha rett til å regulere fisket. Stater hvis borgere har fisket tradisjonelt i noen del av området i de foregående fem år skal imidlertid uten tidsbegrensning, men underlagt de følgende paragrafer, ha rett til å fortsette fisket i denne del av området på samme måte og ikke i større utstrekning enn i foran nevnte periode."

Forrige gang vi hadde møte før delegasjonen reiste ble det i hvert fall fremhevet av en del av oss at dette å underhandle om fiskerigrensespørsmålet kanskje ville innebære visse farer for vår jurisdiksjon eller vår rett til å håndheve den fiskerigrense Stortinget har vedtatt, og som alle uten unntagelse mente var en fordel for våre fiskerier og for vårt land. Vi har utvidet vår fiskerigrense og håndhever den til 12 nautiske mil ut fra grunnlinjene, men vi innrømmer en overgangsordning for de stater som har drevet tradisjonelt fiske på vår kyst. De stater som i første rekke har fått en slik overenskomst med oss er da Storbritannia og

Sovjet, og andre land er på trappene, som Tyskland og Frankrike, og vi kan selvfølgelig ikke nekte å gå med på overgangsordninger også for dem.

Det vi har vedtatt i Stortinget og som iallfall fiskerne har satt sin lit til, det er at når vi er kommet så langt som til 1970, skal vi ha rett til å vise alle utenlandske fiskere utenom vår 12 mils grense og få beholde vår fiskerett selv innenfor denne grense. Men det jeg siterte fra punkt 3 i det britiske forslaget, bryter nettopp med dette prinsippet som vi har vedtatt. De vil ha en utvidelse av denne fiskeretten til å gjelde også etter 1970, så vidt jeg kan forstå, og i dette notatet som også er lagt frem her, sies det i punkt 2:

"På denne bakgrunn bør en på norsk side være interessert i at det kommer i stand en avtale om fiskerigrensene i Vest-Europa med utgangspunkt i det britiske forslag. Under forutsetning av at våre interesser kan bli tilfredsstillende ivaretatt, bør vi også slutte oss til en slik avtale."

Når det gjelder dette med "under forutsetning av", vil jeg si at det viser vel allerede gangen i denne saken, hvor vanskelig det er for oss å unngå å la oss trekke lenger og lenger bort fra det som er våre interesser og over på de britiske interesser i første omgang. Jeg vil også si meg helt enig med hr. Braadland i at det synes å være en viss motstrid mellom punkt 2 og dette som sies i punkt 3 i notatet, hvor det står:

"Når det gjelder fiskerigrensespørsmålet bør delegasjonens linje fortsatt være at den ikke skal gå med på noen avtale som gjør innskrenkninger i den fiskerigrenseordning Norge har etablert."

Det vi har etablert, har jeg nevnt før, og hvordan kan da denne siste uttalelsen rime med at vi skal anbefale delegasjonen praktisk talt å gå inn for det britiske forslag, eller forhandle videre på grunnlag av det britiske forslag? Det er noe uforståelig for meg, men det kan hende det skyldes at vi har hatt så liten tid til å studere dette nærmere.

Det står i punkt 4:

"Videre bør det når det gjelder området øst for Lindesnes, søkes oppnådd adgang til etablering av en nabolandsordning mellom Sverige, Danmark og Norge."

Der vil jeg si at hvis vi bare kunne få en gjensidig ordning med våre naboland som ikke skadet norske interesser, så er jeg enig i det. Men det som er hovedspørsmålet, og det farlige når det gjelder vår fiskerigrense, det er å slippe til de utenlandske trålere, i første rekke de sovjetrussiske, de britiske og de tyske – det er de tre land som har trålere i mengder på norskekysten. Med hensyn til trålfiske har vi jo statistikk og kan følge med i dette, slik at vi allerede nå kanskje kan bekrefte hos oss det som vi har hørt fra Island om erfaringene i de årene de nå har hatt 12 mils grense, nemlig at kystfisket har økt for Islands vedkommende, og det er i Island som det er her, at det er kystfisket det først bør bli tatt hensyn til. På denne bakgrunn må det være i norsk interesse at vi fra 1970 av greier å holde alle uten unntagelse utenfor, enten det er britiske eller andre lands fiskere.

Det er mulig det skyldes den korte tid jeg har hatt til å se på dette, men jeg synes det er all grunn til å være meget skeptisk når det gjelder denne saken.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg antar det må være riktig som hr. Johs. Olsen sa, at man har fått for liten tid til å lese dette, og det er ikke alltid jeg eller andre som har arbeidet med dette gjennom lang tid, husker på det. Men jeg vet ikke riktig hvordan jeg skal få gjort dette mest mulig klart.

Det man mener å trekke frem i punktene 1 og 2, er at det må være i norsk interesse at de øvrige land fastslår at det skal være 12 mils fiskerigrense, for det har de i hvert fall hittil ikke villet slå fast, selv om det jo var på nære nippet i Genève – det var 1 stemme som manglet. Men det har både før den tid og siden vært en sterk uro omkring dette spørsmålet. Jeg har ikke så store erfaringer på dette felt, men kan kanskje si så meget som at Norge møter dette nokså ofte i internasjonale konferanser også om andre spørsmål.

Det som man vil ha frem her, er at det må være i norsk interesse at man får et størst mulig antall stater til å fastslå at man skal ha en 12 mils grense. Men i denne vurderingen fra norsk side ligger det også klart at Norge skal ha en unntaksordning som skal bygge på det som vi har praktisert hittil. Derfor er delegasjonens mandat på det punkt det samme som sist, og det er ganske sterkt understreket i punkt 3.

Når det gjelder det britiske forslaget, så la meg si at det er vel såpass lite underbygget at man vel ikke skal være så dristig at man begynner å vurdere det, men jeg anser det ikke usannsynlig at der kunne være en del i Norge som ville si at "dette er alle tiders forslag, og det skal vi hoppe på med en gang."

I et av punktene i forslaget står det:

"Ethvert reguleringstiltak eller tiltak for å bevare fiskebestanden som gjelder innen området for en statsfiskerijurisdiksjon" – og den skal jo ut til 12 mil etter det britiske forslag, og dette gjelder da det ytre 6 mils området – "kan håndheves av vedkommende stat mot borgere fra alle stater som fisker i området."

Det skulle altså ikke være noe problem etter den teksten som står her å jage alle utenfor 12 mil – og finnmarkingene ønsker jo det iallfall. Men jeg vet i grunnen ikke om jeg er i stand til å gjøre dette mer klart enn jeg har forsøkt å gjøre det nå.

Lysø: Jeg oppfatter resultatet av de forhandlinger som er ført nå slik at britene har satt frem et forslag som muligens kan få tilslutning fra kanskje de fleste av dem som har deltatt, et forslag som går ut på en 6 + 6 mils grense, altså 12 mils fiskerigrense. Ialffall foreløbig vil jeg si at det er et verdifullt resultat, og jeg forstår videre etter den redegjørelse som er gitt her nå, at man på norsk side på visse vilkår skal være villig til å drøfte det britiske forslaget, eventuelt med tanke på at det kan danne grunnlaget for en felles fiskerigrensepolitikk i Vest-Europa.

Det som da er problemet her etter mitt skjønn, er at britene iallfall foreløbig forutsetter at i den ytre 6 mils sone skal alle de som har såkalte historiske fiskerirettigheter innenfor vedkommende lands kystområde, kunne utøve dette fiske mellom 6 og 12 mil uten tidsbegrensning, men at vedkommende kyststat har adgang til å iverksette reguleringer innenfor dette område, reguleringer som da skal gjøres gjeldende for samtlige, bl.a. for å beskytte fiskebestanden. Det som da blir hovedspørsmålet i relasjon til våre interesser, det er at det skal være varige

fiskerettigheter, mens vi for vår del har en overgangsordning frem til 1970. Så er da spørsmålet: Vil Storbritannia og de andre land kunne akseptere at Norge får særrettigheter? Altså det vi nå har gjennomført, en overgangsordning frem til 1970, hvoretter de som nå har adgang til å fiske må utenfor 12 mil.

Jeg tror at utenriksministeren karakteriserte det riktig da han gav uttrykk for at dette kanskje er en ønskedrøm, men hvis vi kunne få godtatt det, hvis man kunne få godtatt vår særrett i forbindelse med en avtale mellom disse landene, synes jeg for min del at det ville være et uhyre verdifullt skritt fremover i disse vanskelige spørsmålene.

Men hvis det blir godtatt at vi skal få beholde denne særrettigheten etter 1970, er det vel å forstå slik at det betyr at også norsk trålfiske mellom 6 og 12 mil ikke kan praktiseres, da det ville være klart diskriminerende for de andre nasjoner. Da må våre fiskere som de andre utenfor vår 12 mils fiskerigrense. Og jeg må ærlig talt si at det gjør meg litt bekymret at vi kanskje skal komme i den situasjon at vi ved en internasjonal avtale skal binde oss til at norske fiskere som bruker trål ikke kan fiske i sonen mellom 6 og 12 mil. Det er mulig at man for å oppnå en avtale kanskje finner å ville ta det, men når jeg tenker på fremtiden for vårt fiske, synes jeg det kan fremstille seg som noe betenkelig.

Røiseland: Eg er ikkje så særleg oppglødd for denne forhandlings situasjonen som vi er komne opp i, og eg trur nok at delegasjonen har ein del skuld for at den er blitt vanskeleg. Delegasjonen, eller fiskeridirektør Sunnanå som er formann, har streka under nokså sterkt at det var eit hovudsynspunkt i den norske delegasjonen at det ikkje var samanheng mellom handelsspørsmåla og adgangen til fiskefelta. Det meiner eg ikkje skulle ha vore sagt. For no blir det ikkje lett for oss å gå tilbake på det, og vi er då faktisk komne i den situasjon at vi må drøfte adgangen til fiskefelta, drøfte det britiske framlegget, drøfte unntaksreglar for oss, utan å vite kva vi oppnår når det gjeld handelen. Det må då vere rett å sjå dei to ting i samanheng. Vi skal ikkje bare fiske, men også selge. Vi er då Vest-Europas største fiskeeksportør. Då meiner eg det er nokså nødvendig at dei blir sett i samanheng, og det blir det vanskeleg å få til no.

Dersom vi verkeleg kunne rekne med at det blei ei skikkeleg liberalisering av handelen med fiskeprodukt i Vest-Europa, er det klårt at det ville vere mykje lettare å godta det britiske framlegget enn om vi skal diskutere det utan å vite kva det blir til med handelen. Så eg synest at situasjonen er slett ikkje grei. Vi må òg vere klåre over at skal vi ha særordningar og særrettar i samband med fisket og sjølvsagt er der argument som talar for det – så vil det føre til at vi vil få vanskar når vi kjem og krev at varene våre skal ut. Når vi som Vest-Europas største fiskeeksportør vil ha særrettar når det gjeld fisket, då blir det ikkje lett å seie at vi vil ha fritt slag når det gjeld handel.

Men vel, eg har ikkje noko imot det mandatet som det er framlegg om her. Delegasjonen får prøve å gjere sitt beste, og så får den kome tilbake til Regjeringa og desse komiteane og sjå korleis det går. Men situasjonen likar eg ikkje.

Nybø: Det var akkurat det hr. Røiseland nå var inne på som jeg satt og tenkte på. Det er ganske klart uttrykt – jeg går ut fra at det er fiskeridirektøren som har sagt det – på side 2 i den engelske tekst til det første av de norske innlegg:

"Thus, in my opinion there is no interrelation between the trade questions and the problems described on the Agenda as Freedom of Fishing and Access to Fishing Grounds."

Der har han jo klart sagt i fra. Og det var vel i samsvar med det som ble sagt i det PM som forelå før delegasjonen reiste, at man skulle holde disse ting fra hverandre fordi man var redd for at hovedspørsmålet på denne konferansen kom til å bli nettopp spørsmålet om fiskerigrensen.

Nå er jeg enig i det som både fiskeriministeren og utenriksministeren har understreket gjentagne ganger, at det må være av ganske stor interesse å få en prinsipiell tilslutning til en 12 mils fiskerigrense, men naturligvis, som det også fremgår av dette notatet, så langt som det kan være forenlig med norske interesser. Jeg er for så vidt enig i at den norske delegasjon skal medvirke, som jeg sa, så langt som det er forenlig med våre interesser, til å nå frem til et slikt resultat. Men saken er jo da i første rekke at våre interesser vel nå nærmest er fastlagt i den ordningen som allerede er etablert. Så ser det da ut for meg som at man skal ha noe å gi kjøp på for at man skal få de andre til å godta denne spesielle ordningen som Norge nå har og som vi gjerne vil beholde for fremtiden, men som det kan være tvil om hvor vidt de andre vil være villige til å godkjenne – altså dette med en overgangsordning og jurisdiksjonsspørsmålet. En del av det som man skulle ha å by, er så vidt jeg forstår en overgangsordning for Tyskland og Frankrike, og så ikke minst det som står under punkt 6 i notatet:

"Delegasjonen bør imidlertid kunne fremholde på en slik måte at det får karakter av en ensidig erklæring, at vi i fremtiden som tidligere vil gjennomføre en streng regulering av vårt trålfiske ut fra hensynet til å beskytte fiskebestanden" osv.

Det er for mitt vedkommende de samme betraktninger som for så vidt hr. Johs. Olsen var inne på, som får meg til å synes at denne formulering om den strenge regulering av trålfisket er litt for ytterliggående. Vi har jo, som det ble vist til, sett hvordan det har gått i Island, hvor man faktisk etter innføringen av en 12 mils fiskerigrense har fått et betydelig oppsving i fiskeriene innenfor denne grensen. At vi ved en ensidig erklæring skulle binde oss til her å hevde en streng regulering av trålfisket, som det står, og avskjære våre egne fiskere fra å bruke et slikt redskap innenfor 12-milsgrensen, synes jeg ville være å gå temmelig langt. Ikke minst med den situasjon vi har i fiskeindustrien, og i filetindustrien i særdeleshet, når det gjelder råstoff, synes jeg nok at man må vise den største grad av tilbakeholdenhet når det er spørsmål om å ro seg ut på dette punktet.

Jeg tror for så vidt at Norge er i en særstilling ettersom man jo nettopp her har opphavet til fornyelse av fiskebestanden gjennom skreigytingen på vår kyst, og at man ut fra det kunne være villig til å se litt annerledes på norskekysten enn når det gjelder de øvrige stater som her vil være medkontrahenter i en slik avtale.

Ellers har jeg ikke noe særlig å si til dette utkastet. Mandatet er for så vidt klart. Når man kommer inn på dette med fiskerigrensen, som er hovedspørsmålet, og synes at også vi må betale noe til gjengjeld, blant annet med hensyn til pigghåfisket på Shetland, vil jeg be delegasjonen være særlig varsom. Det er et fiske som har stor betydning for en bestemt del av Vestlandet, og som vi faktisk kan si har holdt liv i kystbefolkningen i Sogn og Fjordane og til dels også på Sunnmøre. Nettopp i de områder ved Shetland som her kan komme i faresonen, har dette fisket fått stadig større betydning. Det gjelder vel for øvrig også til en viss grad ved irskeysten.

Formannen: Jeg hadde tegnet meg selv, men hr. Røiseland har i grunnen sagt det jeg hadde tenkt å si.

Jeg vil bare for mitt vedkommende føye til at jeg tror ikke man skal sette seg fast alt for bestemt på hvilken ordning vi skal stå eller falle med. Det kan jo hende at vi her må gjøre visse innrømmelser for å få til en ordning i det hele tatt. Men i den situasjon vi nå står, må vi altså eventuelt gjøre disse innrømmelser uten noe vederlag. Jeg synes at den norske holdning burde være å si: all right, vi skal overveie visse innrømmelser med hensyn til vår fiskerigrense – selvsagt innen rimelighetens ramme og det får man diskutere – men da forlanger vi til gjengjeld at det etableres en noenlunde tilfredsstillende ordning for salg av fisk i Vest-Europa. Jeg tror ikke vi skal se bort fra den store betydning av dette spørsmål. EEC – hvor det eventuelt ikke kan bli spørsmål om at vi kan komme inn før om sannsynligvis mange år – vil konsolidere seg mer og mer, og sannsynligvis da også når det gjelder salg av fisk og fiskeprodukter. Samtidig har man, og ikke minst med støtte fra norsk side, innenfor EFTA tatt opp arbeidet med å få til en mer rimelig ordning med hensyn til omsetningen av de samme produkter. Dette med omsetning av fisk står jo som et ganske vesentlig punkt på EFTA's arbeidsprogram. Jeg tror derfor man må se saken slik at skal vi eventuelt gjøre noen innrømmelser når det gjelder fiskerigrensen, vil vi ha en betaling for det på det andre området. Slik ser jeg det, og det tror jeg må være opplegget. Jeg kan ikke se det annerledes enn at det nytter lite om vi reserverer og sikrer oss store fiskerettigheter, hvis vi ikke kan få avsetning for den fisken vi trekker opp, til tilfredsstillende priser. – Det var det jeg hadde å si.

Johs. Olsen: For at det som ble sagt av hr. Røiseland ikke skal stå uimotsagt, vil jeg si at jeg for min del er enig i det fiskeridirektør Sunnanå sier på side 2 om at det kan være en viss sammenheng mellom enkelte av de problemer som skulle behandles på konferansen, samtidig som det har vært et hovedsynspunkt for den norske delegasjon at det ikke skulle være noen sammenheng mellom handelsspørsmålene og det som i dagsordenen er benevnt som "access to fishing grounds."

Etter manges oppfatning – og jeg kan si at det også har vært fiskernes oppfatning – må vår linje være den at vi ikke kan handle med vår fiskerigrense. Her gjelder det levevilkårene for kystbefolkningen. Formannen var inne på at vi kanskje burde begynne å tenke som så at siden det er i norsk interesse å kunne få solgt så og

så mye fisk – og at vi da kanskje kan fiske mer og likevel få solgt fisken – kan vi gå med på en lempning av våre fiskerigrensebestemmelser hvis vi kan få en slik avtale.

Jeg vil med en gang ha sagt at det er et prinsipp jeg er helt uenig i. Jeg er helt enig i det som den norske delegasjon har hatt som hovedsynspunkt, at det ikke bør ha sammenheng med handelsspørsmål og at dette må holdes utenom. Det er også Islands linje. Hvis vi holder på den linjen sammen med Island – og det er jo Norge og Island som egentlig har den fisk som de andre mangler – står vi sterkt. Men slår vi inn på den linje å handle med vår fiskerigrense og adgangen til å fiske, er vi etter min mening inne på en dødslinje.

Det ble nevnt av statsråd Andersen at det her gjelder å få fastslått prinsippet om 12-milsgrensen. Det ble visstnok også nevnt av utenriksminister Lange. Jeg vil minne om at da vi for et år siden behandlet avtalen med Sovjet-Unionen, hadde vi i fiskerikomiteen store betenkeligheter ved å gi de samme innrømmelser til Sovjet-Unionen som til britene når det gjaldt å fiske i beltet mellom 6 og 12 mil, uten å få noe igjen for det. Vi fikk ikke lov til å komme øst for Vaida Guba eller Kapp Niemitzky uten å gå 12 mil utenfor, og vi kunne ikke en gang vise oss der uten å bli oppbrakt, samtidig som vi skulle gi dem rett til å fiske langs hele Nord-Norgekysten i beltet mellom 6 og 12 mil. Det var en langt dårligere avtale enn den vi fikk med britene. Men det som egentlig var årsaken til at jeg for min del – og det tror jeg også var tilfelle for de andre medlemmene i komiteen – gikk med på dette, var utenriksminister Langes uttalelse om at i og med at vi fikk en slik avtale med Sovjet-Unionen med noe avvikelse fra den vi hadde med britene – og det er jo de to nasjonene som opererer mest langs vår kyst og har de største trålerflåtene – ville de i prinsippet ha godtatt vår 12-milsgrense når vi kommer til 1970. Det ble nevnt flere ganger, og det brøt ned vår skepsis og tok vekk våre betenkeligheter ved å gå med på en slik avtale med Sovjet-Unionen. Nå kommer man altså og sier at her gjelder det prinsippet om 12-milsgrensen. Det er vanskelig for meg da å forstå en slik uttalelse.

Jeg sa det sist, og jeg vil gjenta det nå, at jeg tror det riktige må være at vi holder på den samme linje som Island. Islendingene har for så vidt nå gått lenger. De har gått så langt at de ikke en gang vil binde seg til en 12-milsgrense. Hvor det ligger slik an, vil de også ha kontinentalsokkelen fredet mot utenlandske fiskere, selv om den kanskje kan strekke seg mye lenger ut enn 12 mil. Vi har også – jeg nevner for eksempel utenfor Vesterålen, hvor vi har en ordning med engelskmenn og russere – rike fiskeplasser på kontinentalsokkelen hvor vi gjerne skulle forbeholde oss retten til å fiske. Når det gjelder beltet mellom 6 og 12 mil, er det i alle tilfelle slik langs en stor del av kysten at det tidligere var det naturlige fiskefelt for fiskere med faststående redskaper. Nå har vi fått også en regulering med trålfiske en tid av vinterhalvåret for eksempel i Finnmark. Det er i beltet 4 – 6 mil.

Jeg er enig med hr. Lysø og likeledes hr. Nybø i at vi ikke må tro at om vi får en slik avtale, kan vi lage slike reguleringer at de utenlandske fiskere holdes borte. Det tror jeg blir vanskelig, og det vil i all fall skape nokså store vanskeligheter for oss. Vi kan bare se hvor interessert trålerne er i å komme inn til 4-milsgrensen. Jeg har lest i pressen i vinter at Nestlé sier at de skal bygge 50 trålere, men

forutsetningen er at de skal få lov til å komme inn til 4-milsgrensen. En slik regulering vil da også skape uro i norske fiskerikretser. Jeg er enig med både hr. Nybø og hr. Lysø i at det er vanskelig å forstå at vi kan holde en slik linje at vi kan regulere utlendingene bort. Jeg tror ikke det går i det hele tatt.

Vi bør holde på den linje som her er nevnt, og som delegasjonen også sier må være et hovedsynspunkt, og så får man finne andre måter for samarbeid utenfor den fiskerigrense som vi alt har vedtatt og som det norske folk står bak. Det må være mulig å finne fram til et samarbeid når det gjelder oppsynsvirksomheten og andre fiskerispørsmål. Det er jo ikke bare innenfor 12-milsgrensen, men også i stor utstrekning på bankene utenfor man fisker, og der må det være muligheter for et samarbeid som vil være til gagn for alle de fiskerinasjoner som driver fiske på disse feltene.

Utenriksminister Lange: Situasjonen med hensyn til internasjonal anerkjennelse av en kyststats rett til å gå ut til 12 mil er jo den, som det ble konstatert ved avstemningen på London-konferansen, at det er et flertall – riktignok et snaut flertall, men det er et flertall av stater i verden i dag – som mener at en kyststat ikke har rett til å gå ut til 12 mil. For hvert land som i avtaleform, enten direkte eller indirekte, gir uttrykk for at de for sitt vedkommende anerkjenner 12-milsgrensen, styrkes vår stilling internasjonalt.

Vi skal være klar over at det fra fransk side stadig vekk, og nå ganske nylig, blir sagt at man overveier å gå til Haag og prosedere på det grunnlag at den norske 12-mils fiskerigrense er folkerettsstridig. Vi har hatt en del dommer mot franske trålskipper, og det er på grunnlag av de dommene at man i Frankrike aktivt overveier å gå til Haag med en slik påstand. Hvis vi kan oppnå at det på London-konferansen blir enighet i prinsippet om tilslutning også fra De seks til at 12 mil er den internasjonalt gyldige fiskerigrense, bortfaller grunnlaget for en slik prosedyre i Haag som franskmennene truer med fra tid til annen.

Men enda viktigere er det at da bortfaller det argument i de handelspolitiske drøftinger at fordi vi hevder en folkerettsstridig 12-milsgrense, er De seks i sin fulle rett hvis de fører en proteksjonistisk handelspolitikk overfor norske fiskevarer. Det er kanskje det viktigste poenget for oss i denne sammenheng, og grunnen til at vi hvert fall ikke bør gjøre det vanskeligere for de andre å komme fram til enighet i prinsippet om 12 mil.

Det blir sagt av tyskerne, som selv nå er innstilt på å akseptere denne formelen 6 + 6, at det viktigste for dem er at man får knesatt at man ikke skal gå ut over 12 mil. Hvis islendingene fastholder det standpunktet, er ikke det så farlig, men skulle Norge ta det standpunktet som hr. Johs. Olsen nå var inne på, at vi vil forbeholde oss å gå ut over 12 mil, da vil det utelukke enhver mulighet for en liberal handelspolitikk fra De seks' side overfor norske fiskevarer.

Det forum hvor vi først har sjansen til å oppnå en senkning av tollsrankene mot våre fiskevarer, er under Kennedy-runden i GATT, og der er vi avhengig av De seks. Hvis De seks sier at vel skal vi forhandle om industrivarer og om landbruksvarer, men vi vil ikke forhandle om fisk under hovedsektoren

landbruksvarer, da kommer vi ingen vei. Hvis vi derimot kan oppnå en situasjon hvor de har anerkjent 12-milsgrensen, slik at det argumentet bortfaller og de sier at de er villige til å forhandle om tollnedsettelse også for fisk, da har vi teoretisk muligheter for å halvere de tollsranker som i dag møter norsk fiskeeksport i fellesmarkedslandene, i løpet av en femårsperiode. Det er ganske klart at det er en vesentlig norsk interesse i hvert fall å opptre slik at vi ikke vanskeliggjør eller stenger for mulighetene for å få forhandlinger om nedsettelse av tollsrankene for fiskevarer under Kennedy-runden.

Når det ikke har vært så lett fra delegasjonens side å ta noe annet standpunkt enn det hr. Røiseland kritiserte, er det blant annet fordi De seks ennå ikke har fastlagt sin markedspolitikk for fisk. Opprinnelig motsatte de seg jo at handelsproblemene og markedsordningsproblemene overhodet skulle drøftes på konferansen i London. På grunn av den holdningen blant De seks og på grunn av at det har tatt så lang tid for dem å komme fram til en markedsordning, ligger for øyeblikket de største praktiske muligheter i den kommende Kennedy-runde i GATT, og så får man se. Når den er unnagjort, kommer vel De seks fram til en virkelig konkret drøfting av sin markedsordning. Men et meget viktig hensyn for norsk opptreden her er å bidra til at det blir et grunnlag særlig for Vest-Tyskland, som her er mest liberalt innstilt, til å presse hardt innenfor De seks for at de skal gå med på at fiskevarer kommer med i Kennedy-runden i denne omgang.

Johs. Olsen: Jeg vil bare få rette en misforståelse.

Jeg har ikke sagt at vi skal innta det standpunkt at vi også skal kreve fiskebanker utenfor 12 mil. Det får eventuelt komme i sin tid. Jeg ville bare med mine uttalelser vise til Island, og til at islendingene går lenger enn vi gjør.

Braadland: Det var meget interessant det som utenriksministeren nettopp sa om at det var EEC-landene som motsatte seg at handelspolitiske eller tollpolitiske spørsmål ble tatt opp på konferansen. Jeg tror det er viktig at man har *det* for øye også i denne diskusjon, særlig i betraktning av det hr. Røiseland sa om at det var uheldig at man ikke hadde holdt muligheten åpen for en sammenkopling av fiskerigrensespørsmålene og de handelspolitiske spørsmål. Hvis den ene part ikke er klar til å gå inn i handelspolitiske eller tollpolitiske forhandlinger, er det eneste riktige også fra vår side å holde på at nå diskuterer vi det ene spørsmålet. Vi kan ikke vente å få noe motforslag fra den annen side som gjør det mulig å foreta noen kjøpslåing med dem om grensen. Dette rent bortsett fra den prinsipielle svakhet det er å kjøpslå under handelspolitiske forhandlinger med fiskerigrensen.

Nå sa utenriksministeren at det var på det rene at fellesmarkedslandene ikke selv var beredt til å forhandle om de tollpolitiske spørsmålene, men at det som det nå dreiet seg om, var hva man kunne oppnå tollpolitisk ved GATT-forhandlingene, og deri ligger det jo en meget stor begrensning. Hva vi kan oppnå ved å trekke inn de handelspolitiske, tollpolitiske spørsmålene nå i dag i sammenheng med vår fiskerigrense, hva vi kan tøyje på fiskerigrensen for å oppnå en bedre posisjon under GATT-forhandlingene, tror jeg er meget lite, så for så vidt er jeg enig i det

standpunkt som delegasjonen der tok i London, at nå diskuterer vi fiskerigrensespørsmål, og de handelspolitiske, tollpolitiske spørsmål kan vi ikke ta opp nå.

Men jeg må til slutt erklære meg enig i det hr. Johs. Olsen fremholdt her, at det er en uting og en meget farlig ting å trekke inn handelspolitiske og tollpolitiske spørsmål i en kjøpslåing med lovfestede regler for norsk fiskerigrense.

Fiskeriministeren nevnte at det britiske forslaget inneholder en klausul som overlater til nasjonalstatene å gjennomføre alle de restriksjoner med hensyn til bevaring av fiskebestanden som de mener er riktig, ved en 6 + 6-ordning uten tidsbegrensning. Der vil jeg nevne at hvis vi får en slik 6 + 6-ordning og etterpå forsøker å gjennomføre begrensninger av fisket i visse soner i våre farvann på grunnlag av den særbestemmelsen, må vi være klar over at det ikke vil kunne gjennomføres uten at vi får vanskeligheter handelspolitisk, slik at verdien av den særbestemmelsen ikke kan være særlig stor – med mindre man da har et komplett sett av avtaler som omfatter alle handelspolitiske spørsmål og skaper et felles marked. Da er det ikke noe å frykte. Men det er nettopp det jeg tror at vi i dag ikke har noen sjanse til å få. Derfor er den særbestemmelsen i dag, uten at vi har noen sikkerhet for et felles marked og en felles tollpolitikk, av meget liten verdi.

Røiseland: Utanriksministeren sa at det var vanskeleg for delegasjonen å ta noko anna standpunkt enn dei gjorde, fordi Dei seks ikkje ville drøfte spørsmålet om liberalisering. Ja vel, men eg synest at då kunne i alle fall delegasjonen ha tagd stille. Det var ikkje nødvendig for dei å seie at dei var så einige med Dei seks som ikkje ville drøfte det spørsmålet. Det ville i alle tilfelle ha vore lettare for oss dersom vi ikkje hadde bunde oss på den måten. Eg ser det slik at for oss ville det ha vore ein føremon hvis ein kunne ha sett desse to spørsmåla i samanheng. Som det no er, risikerer vi at vi anten må halde på status quo og seie butt nei, eller at vi må gjere visse innrømingar utan å vite kva vi får igjen. Vi risikerer å måtte gjere einsidige innrømingar, og det meste vi kan vente er at vi kanskje kan få ein viss goodwill hos Dei seks i Kennedyrunden. Men det veit vi svært lite om, og det blir noko av eit lotterispel, og om vi no skal gå med på noko eller vi skal setje oss ned og seie nei, status quo – og det er ikkje det beste reint psykologisk sett – meiner eg at vi hadde stått mykje sterkare om delegasjonen hadde vore noko meir smidig og ikkje sagt at dei var så hjartans einige med Dei seks.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv, det er bare en kort merknad. Siden det er sagt her at jeg skulle ha vært inne på en lempning av vår fiskerigrense eller å kjøpslå om fiskerigrensen osv., vil jeg bare si at det var det overhodet ikke tale om i mitt innlegg. Det jeg sa, var at slik situasjonen med hensyn til selve forhandlingene om fiskerigrensen ligger an, kan vi bli nødt til å gjøre innrømmelser, og det synes jeg framgikk ganske tydelig av den forutgående debatt, men da ville vi eventuelt gjøre innrømmelser uten å få noe vederlag. Det var det jeg syntes var ille. Det var ikke noe annet jeg sa.

Hegna: Flere har vært inne på at vi har fått disse dokumentene like før møtet, og ikke har fått anledning til å se på dem så nøye. Referatet fra konferansen fikk vi i går, og det er et stort dokument. Dette notatet som skal danne grunnlag for forhandlingsfullmakten, fikk vi i dag og det er vel ingen som har fått anledning til å studere det særlig nøye. Men det er jo kommet fram en del bemerkninger under debatten som har gjort visse ting klarere.

For fremtiden kunne jeg ønske når man sendte over til komiteen et så stort dokument som dette, at man laget et sammendrag. Det var visstnok president Kennedy som innførte den ordning at han ikke på sitt bord ville ha noe dokument som ikke på én side inneholdt poenget i det som kom etterpå. Det er en utmerket ordning. Jeg tror de sakkyndige som skal lage noe slikt, lett kunne lage et slikt sammendrag. Da ville det være enklere for dem som skulle se på en slik ting, sammen med en masse andre dokumenter, å orientere seg bedre.

Dette notatet er datert 23. desember. Hr. Røiseland innkalte dette møtet før jul, og så vidt jeg forstår, hadde det ikke vært noe i veien for at man kunne tilstilt komitedømmene dette notatet på forhånd. Det eneste som kunne være en hindring, måtte være hensynet til at det er et fortrolig dokument, og at man ikke ville ha det slengende på julebordene. Men man kunne i hvert fall latt komiteen få det en uke tidligere. Jeg tror forhandlingene her nødvendigvis til en viss grad i sin konklusjon må bli preget av at man ikke har kunnet få anledning til å studere dokumentene på forhånd.

Nå hører vi at for så vidt det skulle oppstå spesielle spørsmål under forhandlingene i London, vil man innkalle et nytt møte, og det går jeg ut fra vil komme til å skje.

Selv må jeg si at jeg synes det er veldig vanskelige spørsmål man er kommet opp i, og man har her vært inne på til dels ganske sterkt motsatte synspunkter i sentrale spørsmål. Spørsmålet om i hvilken utstrekning man kan engasjere tollpolitiske og handelspolitiske momenter i forbindelse med drøftinger om territorialspørsmål, grensespørsmål, er et meget sentralt problem. Det er jo ingen her som vil gå så langt som våre forfedre i sin tid gjorde, da de pantsatte Shetlandsøyene og Orknøyene for å få dekket en medgift – altså en løpende utgift som skulle dekkes gjennom en territorial disposisjon. En del av synspunktene her er blitt modifisert etter hvert. Men jeg sitter allikevel med et bestemt inntrykk av at man skal være overordentlig forsiktig med å bringe inn handelspolitiske spørsmål f.eks. tollspørsmål inn i sammenheng med drøftinger av territorialspørsmål.

Det var dette jeg gjerne ville gi uttrykk for.

Så er det en annen ting. Vi skal nå sende en delegasjon over igjen. Den bør vel på en eller annen måte bli kjent med de drøftinger som har vært her i den utvidede utenrikskomite og fiskerikomiteen. Det er vel ikke vanlig at slike delegasjoner får tilstilt det stenografiske referat, og jeg vet ikke om det en gang ville være mulig å gjøre det uten noen spesielle foranstaltninger rent formelt. Men at man i delegasjonen bør bli kjent med synspunktene omkring dette, tror jeg er riktig. Især siden det er kommet sterk kritikk mot et hovedpoeng i opplegget, bør delegasjonen bli kjent med det, og også bli kjent med hvilke synspunkter i motsatt retning som er

gjort gjeldende. Så vidt jeg forstår, har noen av delegasjonens medlemmer vært her og er kjent med det. Og da bør jo alle delegasjonens medlemmer bli kjent med det, og spesielt delegasjonens formann. Jeg går ut fra at det må kunne finnes en fremgangsmåte, slik at dette kan bli ordnet på en tilfredsstillende måte.

Statsråd Magnus Andersen: Det var til dette hr. Hegna var inne på. Når det gjelder dette notatet, er det en feil at datoen ikke er blitt skiftet, for den er absolutt ikke riktig. 23. desember var notatet ferdig utarbeidet av et arbeidsteam fra Utenriksdepartementet, Handelsdepartementet, Fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet. Det var altså lille julaften. Før dette notatet kunne føres videre til Regjeringen f.eks., skulle man ha Fiskerinæringens kontaktutvalg samlet til møte, og man kunne selvfølgelig ikke forlange at de skulle komme i julen. Møtet ble da holdt 3. januar, og der ble det foretatt en del endringer i det notatet som var laget ferdig til 23. desember, og 6. januar – altså i går – kom det til Regjeringen. I realiteten burde det hatt datoen 6. januar.

Når det gjelder dette med delegasjonens formann, så vil jeg si at det er ikke alltid så greit å håndtere slike spørsmål heller. Nå har vi delegasjonens nestformann her i dag, og vi har også ett av delegasjonens medlemmer, byråsjef Ofstad fra Utenriksdepartementet, her. Jeg antar at disse vil gjøre de synspunkter som er kommet fram her, kjent for delegasjonen for øvrig like fullstendig som om formannen hadde vært her.

Det som ble nevnt om et konsentrat av slike notater kan det for så vidt være greit å merke seg, men det vil vel gå en tid før man greier å gjennomføre det administrativt. Hvis det finnes noen mulighet for det, skal vi gjøre det, f.eks. på den måten som ble nevnt.

Vi har forskjellige institusjoner og organisasjoner osv. som skal behandle dette, og alle vil jo gjerne ha sine synsmåter best mulig fram, og jeg tror Utretningsavdelingen i Fiskeridepartementet, i samarbeid med Utenriksdepartementet, på denne måten gjerne ville gi et så utfyllende referat som mulig fra konferansen overfor komiteen. Man forsøkte å få dette sendt ut før julehelgen, slik at det skulle bli tid til å lese det, men det har da ikke vært mulig, og jeg beklager selvfølgelig det.

Hegna: Før man kommer fram til en ordning med et referat, slik jeg nevnte, for den amerikanske president, kunne man inntil videre nøye seg med å bruke som mønster det som anvendes i Bibelen: at det først står en oversikt over det som følger i det enkelte kapitlet.

Statsråd Magnus Andersen: Jeg takker for sammenligningen med så prominente forhold.

Nybø: Bare et lite spørsmål til slutt: Jeg så i "Aftenposten"s aftennummer i går at den delegasjon som nå skal reise, har fått en vesentlig annen sammensetning enn den som var der først. Er det noen spesiell grunn til det? Er det nye spørsmål

som skal dekkes på en bedre måte, eller er kanskje ikke det som sto i "Aftenposten", i samsvar med de faktiske forhold?

Statsråd Magnus Andersen: Det er riktig at det er en annen sammensetning av delegasjonen. Det er fordi vurderingen er at i neste fase i konferansen vil diskusjonen om dette med fiskerigrensen bli mer aktivisert, og da anså vi det riktig at det i delegasjonen var med et visst antall som representerer fiskerne, altså mest mulig de interesser som da kommer inn i bildet. I delegasjonen er det nå en representant for mannskapene om bord i trålerne, det er en representant for trålrederiene og en representant fra Norges Fiskarlag.

Nybø: Dette synes jeg peker i en bestemt retning, når det gjelder neste fase i forhandlingene. Jeg skal ikke si noe mer om det, men bare spørre om det i delegasjonen også er en ekspert på fiskerigrensespørsmål? Jeg kjenner ikke deltakerne så nøye?

Utenriksminister Lange: Byråsjef Ofstad fra Rettsavdelingen er jo ekspert på fiskerigrensespørsmål, og det er ham som har ført forhandlingene med de land som vi har forhandlet med om overgangsordninger.

Rakel Seweriin: Jeg har lyst til å følge opp det formelle som hr. Hegna var inne på. Jeg har hatt tre møter siden jeg fikk dette dokumentet, men likevel har det ikke vært umulig å få gått igjennom det. Når alt skal gjøres så effektivt, synes jeg også man må kunne stille krav til stortingsmennene. Det skulle ikke være så umulig å få lest 12 sider fra vi fikk dette, til nå. Jeg synes hr. Hegna er urimelig formalistisk når han sier noe slikt. Det er klart at den utvidede utenrikskomite også må vise effektivitet når det er slike spørsmål som dette det dreier seg om.

Jeg har lest dette, og min begrensning er nok den at jeg åpenbart ikke kan nok om fiskerier. Men jeg er enig i den vurdering som utenriksministeren ga uttrykk for i sitt forrige innlegg. Siden det var noen som mente at alt som er sagt her, skal bringes videre til delegasjonen, vil jeg gjerne ha gitt uttrykk for det.

Når det gjelder dette notatet – av 23. desember eller 6. januar – kunne det vel for så vidt ha vært ønskelig at det mer var gitt uttrykk for at Norges begrunnelse for eventuelt å gå med på den ordning med hensyn til fiskerigrensen som sannsynligvis kan bli resultatet, er at vi ønsker å beskytte fiskebestanden, for det er jo utgangspunktet for denne saken, og det er det som er vår begrunnelse for å gå inn i disse forhandlingene, og det er derfor vi i tilfelle vil gå med på en slik ordning. Så får man se hvordan det andre stiller seg i de videre forhandlinger, og hvordan de i tilfelle vil bli.

Hareide: Jeg vil bare til slutt si at når vi nå går til disse forhandlingene – det gjelder først og fremst fiskerigrensespørsmålet – så må det i all fall være svært betenkelig for oss å forplikte oss til etter 1970, som det har vært snakk om her, å forby vår trålflåte å arbeide innenfor 12-milsgrensen. Jeg tenker da spesielt på vår

store småtrålerflåte, som er en annen type fartøyer enn man vanligvis regner med i tråldrift. Jeg er klar over at delegasjonen naturligvis forstår dette og tar hensyn til det, men vi står her i en særstilling i forhold til andre nasjoner når det gjelder fartøytype. Og det er overmåte betenkelig å gå til innrømmelser her som i fremtiden vil gå ut over benyttelsen av den spesielle type trålere som vi har. Dette må man ta hensyn til.

Sunniva Hakestad Møller: Side 2 i dette notatet står det:

"De foreliggende utkast til resolusjoner om konservering av fiskebestanden, om oppsynsregler og om handelen med fisk og fiskevarer er i samsvar med synspunkter fremmet i PM'et, og bør eventuelt med redaksjonelle endringer, kunne godtas."

Er det i samsvar med det utkastet vi fikk til det første møtet, eller er det noe nytt som ligger til grunn?

Statsråd Magnus Andersen: Det går klart fram av det referatet som medlemmene her har fått. Det som er sagt, er stort sett i samsvar med det mandat delegasjonen hadde sist, og som man for så vidt finner i det notatet vi diskuterer her i dag.

Sunniva Hakestad Møller: Det ser ut som Island, Sverige og England hadde eget utkast her, og det er litt uforståelig for meg at det harmonerer med det som står her. Det er tre forskjellige synspunkter som gjør seg gjeldende.

Formannen: Må jeg få lov til å si her står: "De foreliggende utkast til resolusjoner om konservering av fiskebestanden, om oppsynsregler og om handelen med fiskevarer." Det gjelder ikke fiskerigrensen.

Sunniva Hakestad Møller: Jeg er klar over det. Det var ikke fiskerigrensen jeg ville ha forklaring på heller.

H. Jakobsen: Jeg ser at delegasjonen har med en representant for Norges Fiskarlag og en for Sjømannsforbundet. Jeg vil spørre om det ikke hadde vært hensiktsmessig også å ha med en representant for Fiskebåtrederne Forbund, for det er de som er særlig engasjert i denne saken, og deres organisasjon omfatter hele landet. Så aktuell som denne saken er nettopp for denne næringen, ville det ha vært rimelig at den hadde vært representert når først delegasjonen skulle utvides.

Statsråd Magnus Andersen: Det er ikke noe å legge skjul på at når man skal ha representasjon for fiskerne, så kommer man hver gang opp i dette problemet. Det er så mange organisasjoner og så mange som mener seg berettiget til å være med, at det er vanskelig å utpeke noen. I dette tilfelle har man mannskapene på fiskerbåtene representert, og man har rederne representert. Per Olsen er jo representant for trålrederiene. Denne sektoren skulle således være dekket. Videre er

generalsekretæren i Norges Fiskarlag med. Hvis man skal ha en viss begrensning av en slik delegasjon, er det vanskelig å håndtere dette på noen særlig bedre måte. Man har skåret ned representasjonen fra departementene for å kunne få med så mange som tre som representerer fiskeriene.

Formannen: Flere talere er ikke tegnet, og vi kan da anse debatten som avsluttet.

Jeg ber medlemmene av den utvidede utenrikskomite bli igjen her.

Fiskerikomiteens medlemmer forlot så møtet.

Formannen: Saken er at det i kringkastingen i dag kom en ganske oppsiktsvekkende melding om at Norge skulle gi baser i Nord-Norge til NATO, eller hva det var. Under de omstendigheter syntes vi det var like godt, når vi har utenriksministeren her, å spørre om han kunne si et par ord om hva dette dreier seg om.

Utenriksminister Lange: Jeg ble selv uhyre overrasket. Det var en Associated Press-melding om at en kanadisk brigade av de som står i Vest-Tyskland, var tilbudt overført til å bli fast stasjonert i Nord-Norge, og at norske myndigheter – jeg husker ikke akkurat ordlyden – skulle ha gitt uttrykk for at de foretrakk kanadiere framfor andre fremmede tropper.

Det er for det første utilstedeilig av kringkastingen å sende ut en slik melding uten å forelegge spørsmålet for noen ansvarlig instans, og det er absolutt ingenting i dette. Det er både fra Forsvarsdepartementet og fra Utenriksdepartementet gjennom NTB sendt ut at vi har intet kjennskap til det hele.

Jeg har begynt å spekulere litt på hvordan en sånn melding kan kokes i hop. Det er mulig det har en sammenheng med at det i første halvpart av juli måned skal gjennomføres en militærøving i Nord-Norge, hvor vi skal få prøvd ut i praksis teorien om at vi i en bestemt situasjon, hvor vi er angrepet, kan få tilført allierte tropper. Dette skal prøves i praksis i en målestokk på – det gjelder vel alt i alt et sted mellom 3 000 og 10 000 allierte tropper av forskjellig nasjonalitet. Det er dette som er Norstads brannkorps. Det skal prøves ut i praksis, og et av elementene blir muligens noen få kanadiske mannskaper.

Det er en mulig forklaring.

En annen forklaring – som jeg håper ikke er den riktige – er at dr. Ørvik, som er en meget ivrig tilhenger av stasjonering, og som har vært i Canada for et halvt år siden, kan ha snakket slik at det har rullet videre i offiserskretser osv., slik at man i Canada kan ha fått inntrykk av at det er en endring i den norske holdning.

Det er de to muligheter som kan foreligge for denne meldingen fra en journalist i Associated Press. Så vidt jeg i farten kunne oppfatte det i kringkastingen i dag, var det fra Date Line i Ottawa, så det må være kokt i hop der. Men det er som sagt ingen ting i dette.

Røiseland: Denne øvinga i Nord-Noreg, skal den foregå samtidig med Krusjtsjovs besøk?

Utenriksminister Lange: Nei, den vil være avviklet en uke før Krusjtsjov kommer.

Møtet hevet kl. 11.50.